

„Práva, povinnosti, zákazy“

Oprávnenia a povinnosti pracovníkov Poskytovateľa pri ochrane majetku výkonom fyzickej ochrany objektov sú taxatívne upravené v ustanovení § 50 zákona č. 473/2005 Z. z. o prevádzkovaní súkromných bezpečnostných služieb (ďalej len „zákon o SBS“):

- 1) Poskytovateľ nesmie osobe poverenej výkonom fyzickej ochrany, pátrania, odbornej prípravy a poradenstva ukladať plnenie úloh, ktoré nie sú v súlade so zákonom o SBS alebo inými všeobecne záväznými právnymi predpismi.
- 2) Osoba poverená výkonom fyzickej ochrany alebo pátrania môže vykonať zásah, len ak je porušovaný alebo ohrozovaný záujem chránený bezpečnostnou službou a len v súlade so zákonom a inými všeobecne záväznými právnymi predpismi; iné úkony vyžadujúce súčinnosť tretích osôb môže vykonávať len s ich súhlasom.
- 3) V súvislosti s činnosťou podľa odseku 2 je osoba poverená výkonom fyzickej ochrany alebo pátrania povinná:
 - a) poskytnúť osobe, ktorá bola pri tejto činnosti zranená, neodkladne nevyhnutnú pomoc vrátane privolania lekára,
 - b) ohlásiť Poskytovateľovi alebo osobe ním určenej každý prípad smrti a každý prípad uvedený v písmene a), ako aj každé porušenie alebo závažné ohrozenie záujmu chráneného bezpečnostnou službou.
- 4) Osoby poverené výkonom fyzickej ochrany podľa zákona o SBS sú oprávnené
 - a) presvedčiť sa zrakom, hmatom alebo technickými prostriedkami, či ten, kto vstupuje do chráneného objektu alebo na chránené miesto alebo z neho vystupuje, nemá pri sebe alebo na sebe predmety pochádzajúce z protiprávnej činnosti súvisiacej s chráneným objektom, chráneným miestom alebo chránenou osobou alebo nemá pri sebe alebo na sebe predmety, ktorými by mohol spáchať protiprávnu činnosť, a tieto mu odobrať,
 - b) zakázať vstup do chráneného objektu alebo na chránené miesto nepovolaným osobám,
 - c) zakázať vstup do chráneného objektu alebo na chránené miesto osobám, ktoré majú pri sebe zbraň, ak je do chráneného objektu alebo na chránené miesto vstup so zbraňou zakázaný,
 - d) viesť evidenciu o vstupe alebo výstupe osôb a dopravných prostriedkov do chráneného objektu alebo z chráneného objektu alebo na chránené miesto alebo z chráneného miesta; na tento účel je oprávnený vyžadovať preukázanie totožnosti alebo preukázanie príslušnosti k ozbrojenému zboru alebo ozbrojenému bezpečnostnému zboru,
 - e) zaznamenávať technickými prostriedkami vstup alebo výstup osôb a dopravných prostriedkov do chráneného objektu alebo na chránené miesto alebo z chráneného objektu alebo z chráneného miesta,
 - f) vyžadovať preukázanie totožnosti u osoby, ktorá je pristihnutá pri páchaní priestupku alebo trestného činu, ktorý súvisí s výkonom fyzickej ochrany, alebo bezprostredne po spáchaní takéhoto priestupku alebo trestného činu,
 - g) v súvislosti s výkonom fyzickej ochrany vyžadovať preukázanie totožnosti osoby, ktorá bola pristihnutá pri neoprávnenom vstupe do chráneného objektu alebo na chránené miesto, alebo osoby, ktorá bola pristihnutá pri neoprávnenom výstupe z chráneného objektu alebo z chráneného miesta,
 - h) presvedčiť sa, či ten, kto vstupuje do chráneného objektu alebo na chránené miesto s dopravným prostriedkom alebo z neho vystupuje s dopravným prostriedkom, nemá v dopravnom prostriedku alebo na dopravnom prostriedku

predmety alebo zvieratá pochádzajúce z protiprávnej činnosti súvisiacej s chránenou osobou alebo s chráneným objektom, alebo s chráneným miestom, alebo predmety, ktorými by mohol spáchať protiprávnu činnosť, a tieto mu odobrať,

- i) na čas nevyhnutný do príchodu policajta, Vojenskej polície alebo obecnej polície predviesť na strážne stanovisko osobu, ktorá v súvislosti s výkonom fyzickej ochrany odmieta alebo nemôže hodnoverne preukázať svoju totožnosť a bola pristihnutá pri páchaní priestupku alebo bezprostredne po spáchaní priestupku, alebo ktorá bola pristihnutá pri neoprávnenom vstupe do chráneného objektu alebo na chránené miesto alebo pri neoprávnenom výstupe z chráneného objektu alebo z chráneného miesta.
 - j) za podmienok podľa osobitného predpisu presvedčiť sa, či osoba, ktorá vstupuje do chráneného objektu alebo na chránené miesto alebo z neho vystupuje nie je pod vplyvom alkoholu, omamných látok alebo psychotropných látok.
- 5) Ustanovenie odseku 4 písm. a), b), c) a h) sa nepoužije proti príslušníkom ozbrojených síl Slovenskej republiky, ozbrojeného bezpečnostného zboru alebo ozbrojeného zboru, ak do chráneného objektu alebo na chránené miesto vstupujú na služobný účel. Zakázať vstup do chráneného objektu nemožno osobám, ktoré sú na to oprávnené podľa osobitných predpisov.
- 6) Výzve osoby poverenej výkonom fyzickej ochrany k úkonom podľa odseku 4 je povinný každý vyhovieť s výnimkou podľa odseku 5.

***K odst.2 :**

§ 85 ods. 2) Trestného poriadku - Osobnú slobodu osoby, ktorá bola pristihnutá pri trestnom čine alebo bezprostredne po ňom, môže obmedziť ktokoľvek, ak je to potrebné na zistenie jej totožnosti, zabránenie úteku, zabezpečenie dôkazov alebo na zabránenie ďalšiemu páchaniu trestnej činnosti. Je však povinný takú osobu bezodkladne odovzdať útvaru Policajného zboru, útvaru Vojenskej polície alebo útvaru Colnej správy.

Povinnosti pracovníkov Poskytovateľa pri ochrane objektu:

A) Všeobecné povinnosti sú predmetom zmluvy. Ďalšie povinnosti sú:

- ovládať a dodržiavať povinnosti a práva vyplývajúce z Inštrukcie pre výkon fyzickej ochrany,
- vykonávať fyzickú ochranu majetku a osôb s maximálnou osobnou pozornosťou,
- zdržiavať sa počas vykonávania fyzickej ochrany na určených stanovištiach,
- informovať povereného pracovníka Objednávateľa o vzniku každej mimoriadnej udalosti,
- na obed sa vzdialiť len so súhlasom poverenej osoby miesta plnenia,
- prisne dodržiavať povinnosť mlčanlivosti v zmysle zákona o SBS,
- udržiavať v mieste plnenia verejný poriadok, zamedziť vstupu nepovolaných osôb do priestorov plnenia, prípadne ich vyviešť, v prípade krádeže obmedziť osobnú slobodu osobe, ktorá sa dopustila krádeže, zadržanie oznámiť poverenej osobe Objednávateľa,

- nepripustiť fotografovanie a filmovanie v mieste plnenia, ktoré sa realizuje bez súhlasu Objednávateľa,
- pri dôvodnom podozrení, že vynášaný majetok je v rozpore s vnútorným riadiacim aktom Objednávateľa uvedeným v prílohe č. 6 Zmluvy postupovať v zmysle ustanovenia § 85 ods. 2 Trestného poriadku,
- podľa operatívnej situácie vykonávať obchôdzky, najmä v mimopracovnej dobe a podľa pokynov Objednávateľa.

A1) Špecifické povinnosti:

- pri výkone plnenia povinností používať služobnú rovnošatu (letná rovnošata: biela košeľa s viditeľným logom SBS, čierne sako s viditeľným logom SBS, čierne nohavice; zimná rovnošata: čierna bunda, sveter s viditeľným logom SBS, čierne nohavice),
- byť označený identifikačným preukazom pracovníka fyzickej ochrany a znakom súkromnej bezpečnostnej služby a vyplniť knihu služieb,
- po nástupe do služby zaujať stanovište pre výkon fyzickej ochrany, podľa potreby a pokynov vykonávať obchôdzky,
- venovať pozornosť všetkým prichádzajúcim ale i odchádzajúcim osobám, najmä však osobám s podozrivým správaním,
- poskytnúť prvú pomoc zranenej osobe nachádzajúcej sa v mieste plnenia,
- nepretržite uzatvárať priestory stanovišť SBS, kde sú umiestnené kamerové, monitorovacie, informačné zariadenia a systémy.

B) Zákazy :

- dodržiavať zákaz vstupu do služobných priestorov Objednávateľa v rámci miesta plnenia; vstup je povolený len v prípade mimoriadnej udalosti; prístup do sociálnych priestorov je z tohto zákazu vyňatý,
- udržiavať úpravu svojho zovňajšku a dbať na svoje správanie, zakázané je fajčenie v priestoroch Objednávateľa,
- neotvárať vstup do služobných priestorov Objednávateľa,
- dodržiavať zákaz preberať od tretích osôb akékoľvek predmety na uschovanie alebo odovzdanie pracovníkovi miesta plnenia,
- dodržiavať zákaz manipulácie s peniazmi alebo inými hodnotami (ceniny), ktoré spravuje Objednávateľ,
- dodržiavať zákaz vstupu nepovolaným osobám v priestoroch stanovišť SBS, predovšetkým v priestoroch, kde sú umiestnené kamerové, monitorovacie, informačné zariadenia a systémy.

Povinnosti pri výkone fyzickej ochrany pri vzniku mimoriadnej udalosti:

- a) prepadnutie chráneného objektu,
- b) vlámanie do chráneného objektu,
- c) hrozba bombou,
- d) rukojemníci,
- e) požiar,

- f) hlučná a podnapitá osoba,
- g) zadržanie narušiteľa.

V rámci koordinácie činností zamestnancov chráneného objektu poverená osoba Objednávateľa v neodkladne nutnom rozsahu oboznámi pracovníka fyzickej ochrany s vnútorným riadiacim aktom, ktorý má chránený objekt pre takéto prípady vypracovaný. Ide predovšetkým o koordináciu krokov zamestnancov Objednávateľa s činnosťou pracovníkov fyzickej ochrany.

Pri mimoriadnych udalostiach, ako sú prepád objektov, vlámanie, hrozba bombou a vzatie rukojemníkov je dôležité uplatňovať zásadu **ochrany ľudského života**, ktorý má prednosť pred materiálnymi hodnotami, ktoré sú spravidla nahraditeľné. Strata ľudského života je naopak **nenahraditeľná**.

V prípadoch lúpežných prepádnutí, vzatí rukojemníkov za účelom vydierania zamestnancov chráneného objektu, aby títo konali proti svojej vôli je **dôležité** :

- ovládať sa,
- nepodľahnúť panike,
- snažiť sa reagovať pokojne a rozvážne,
- vyvarovať sa svojvoľného a ľahkovážneho konania,
- nekonať v rámci neprimeraného „hrdinstva“,
- vyvarovať sa konania, ktoré by ohrozilo klientov a zamestnancov chráneného objektu.

a) **Prepadnutie chráneného objektu**

Pokiaľ je chránený objekt prepadnutý páchatelom, resp. páchatelmi je potrebné v prvom rade riadiť sa spomínanými vyššie uvedenými pravidlami.

Pracovník fyzickej ochrany v prípade prepádu objektu jedným páchatelom musí spravidla sám zhodnotiť úspešnosť zákroku proti takémuto páchatelovi bez toho aby ohrozil iné osoby. Málo kedy sa vyskytne možnosť použiť pri takomto prepade strelnú zbraň, a to najmä z toho dôvodu, že sa v objekte nachádzajú návštevníci i zamestnanci.

Úspešnosť zákroku proti páchatelovi, ktorý je ozbrojený je málo pravdepodobná, a preto prichádzajú do úvahy nasledovné kroky :

- v prvom rade sa ovládať a nepodľahnúť panike, snažiť sa o to, aby nedošlo k panike, ktorá by mohla negatívne vplyvať na páchatel'a a ten by mohol konať v afekte,
- vyvarovať sa svojvoľného a ľahkovážneho konania vrátane falošného hrdinstva,
- jednať s páchatelom, snažiť sa ho zdržiavať pokiaľ je to možné, oddaľovať plnenie jeho požiadaviek,
- medzi tým vhodnou formou oznámiť prepádnutie na políciu,
- pokiaľ sa páchatel rozhodne odísť z miesta prepádu, nebrániť mu v odchode,
- po odchode páchatel'a zamknúť vchody,
- snažiť sa zistiť únikovú trasu páchatel'a,
- v prípade zranenia osôb zabezpečiť ich ošetrovanie a poskytnutie prvej pomoci,
- zabezpečiť svedkov,
- zabezpečiť do príchodu polície, aby neboli znehodnotené stopy,
- po príchode polície plniť jej pokyny .

b) **Vlámanie do objektu**

V prípadoch vlámania pracovník fyzickej ochrany po zistení miesta narušenia toto miesto zabezpečí a oznámi vlámanie poverenej osobe Objednávateľa, ktorá oznámi udalosť Policajnému zboru. Do príchodu policajných zložiek, zabezpečí miesto vlámania najmä z pohľadu zaistenia možných stôp pre účely trestného konania.

Je možné, že včasný zákrok pri narušení objektu skončí zadržaním páchatel'a v zmysle ustanovenia § 85 ods. 2 Trestného poriadku, ktorého po príchode polície odovzdá pracovník fyzickej ochrany policajnej hliadke.

Po skončení obhliadky miesta vlámania policajnými zložkami vykonáva pracovník fyzickú ochranu narušeného miesta až do odstránenia poškodenej časti chráneného objektu. Ide v týchto prípadoch spravidla o posilnený výkon strážnej služby, ktorý zabezpečí poverená osoba Objednávateľa s Poskytovateľom.

c) Hrozba bombou

Správanie pri prijímaní vyhrážok bombovým útokom je veľmi dôležité pre neskoršie posudzovanie udalosti a tým i pre správnu voľbu opatrení.

Analýzy prípadov hrozieb bombovým útokom nasvedčujú tomu, že sa vo väčšine udejú telefonicky, pričom prevažná časť smeruje do budovy adresáta bombového útoku. Páchatel' predpokladá, že bez mnohých otázok a problémov bude adresát informovaný. Preto sú spravidla informované sekretariáty vedúcich pracovníkov. Môže sa však stať, že takúto telefonickú hrozbu bude prijímať pracovník bezpečnostnej služby.

Dôkladná príprava týchto pracovníkov je preto dôležitá a môže zabrániť ich zlyhaniu v kritickej situácii. Ak páchatel' narazí na pripravené osoby, môže sa stať, že bude hovoriť viac, ako pôvodne predpokladal. Na začiatku hovoru je nutné pozorne počúvať a volajúceho neprerušovať, až potom by sa malo začať s otázkami ako napr. :

- Kedy má bomba explodovať?
- Kde sa nachádza bomba?
- Ako vyzerá bomba?
- Aká je to bomba?
- Akým spôsobom sa privedie do činnosti?
- Ako sa voláte?
- Odkiaľ voláte?
- Prečo ste umiestnili túto bombu?
- a iné podľa reálnej situácie.

Pre laika sa môžu zdať takéto otázky absurdné, ale ako ukazujú skúsenosti pri objasňovaní podobných prípadov, otázky na vecné údaje boli často spontánne zodpovedané. I čiastočné odpovede môžu pomôcť pri objasňovaní prípadu vyhrážania.

Ak pracovník fyzickej ochrany spozná, že ďalší hovor už nie je možný, mal by tvrdiť, že nie je kompetentný prijať jeho oznámenie a pokúsiť sa spojiť tento hovor s „nariadeným,, a viesť ho tam, kde ho môžeme nahráť a volaný je dobre na rozhovor pripravený. Ten musí rozhovor začať od „nuly,, a ukázať, že nemá najmenšie tušenie o čo vlastne ide. Dôležité je, aby sa telefonujúcemu páchatel'ovi nič nesľubovalo s odôvodnením, že to nie je vo vašej kompetencii, snažiť sa spojiť „kompetentnú osobu,,.

Nesprávne by bolo, keby sme si z páchatel'a robili posmech a jeho oznámenie nebrali vážne. Po skončení hovoru sa musí zapísať čas jeho začiatku a jeho koniec. Ak nie je možné nahrat' rozhovor, musí sa rozhovor poznačiť písomnou formou bezprostredne po skončení rozhovoru. Všetky poznámky, ktoré si pracovník fyzickej ochrany robil počas rozhovoru, doplniť o podrobnosti tak, aby vznikol záznam uceleného rozhovoru. Tým sa zabráni skresľovaniu údajov, ktoré boli pri rozhovore zaznamenané.

Záznam sa doplní o špecifické údaje zdanlivo vedľajšie ako je výslovnosť, poloha hlasu, porucha reči, dialekt či prízvuk a pod. Tieto údaje môžu napomôcť pri pátraní po páchatel'ovi.

Po prijatí oznámenia a jeho písomného záznamu službukonajúci pracovník fyzickej ochrany oznámi túto skutočnosť poverenej osobe Objednávateľ'a a plní jeho pokyny, najmä :

- oznámenie udalosti na operačné stredisko Policajného zboru (158),
- oznámenie klientom a návštevam s výzvou aby opustili priestory objektu , pritom dbá o to, aby nedošlo k panike (najmä v čase, keď sa nachádza v objekte väčší počet osôb), zabezpečí organizovaný odchod z objektu,
- obdobne vyrozumie i zamestnancov Objednávateľ'a chráneného objektu,
- počká na príchod príslušníkov Policajného zboru s ktorými úzko spolupracuje najmä v otázkach určenia miesta, kde by mohla byť výbušnina uložená, kto a kam šiel na návštevu, oznámiť mená a prehliadnuť kancelárie, kde bola osoba na návšteve a pod.
- v rámci koordinácie plní ďalšie pokyny poverenej osoby Objednávateľ'a a polície.
- po skončení obhliadky špecialistami Policajného zboru zabezpečí bežný výkon fyzickej ochrany.

d) Rukojemníci

Vydieranie za pomoci rukojemníkov patrí v súčasnej dobe medzi najzávažnejšie trestné činy, ktoré priamo ohrozujú život. Konanie páchatel'a je spravidla sprevádzané okamžitým násilím, ktoré môže ohroziť aj ďalšie osoby. Takéto prepadnutie objektu je o to nebezpečnejšie, že je ťažko spozorovateľné.

Ako rukojemníka môže vziať náhodného návštevníka alebo zamestnanca chráneného objektu, ba stáva sa, že i pracovníka fyzickej ochrany.

Tak, ako v iných prípadoch mimoriadnych udalostí, i tu je potrebné, aby boli zachované princípy pri riešení mimoriadnych udalostí. Opätovne má prioritu princíp ochrany ľudského života a zdravia pred hmotnou škodou.

V preventívnej oblasti riešenia problému rukojemníkov je potrebné :

- neposkytovať žiadne dôverné informácie cudzím, nepovolaným, nepovereným osobám, vrátane nevhodných informácií iným spolupracovníkom,
- informácie obmedziť na nevyhnutné a všeobecné údaje,
- v prípade potreby používať kódové označenia, ktoré môžu byť vopred dohodnuté,
- neprispieť svojím konaním k takému zhoršeniu situácie, aby bol páchatel' donútený vykonať skutok - nebrániť mu v odchode, neinformovať ho o postupe polície, prípadne o použití technických prostriedkov a pod.

Po prijatí ústnej informácie zo strany páchatel'a, že ide o prepadnutie a drží pritom pri sebe rukojemníka, ktorého ohrozuje zbraňou, je možné určiť následné kroky :

- zo strany pracovníka fyzickej ochrany je potrebné, aby tento zhodnotil situáciu na mieste, najmä vo vzťahu k použitiu vecných bezpečnostných prostriedkov, k použitiu zbrane v priestoroch objektu s cieľom zlikvidovať páchatel'a,
- musí vedieť zhodnotiť, či dokáže sám zlikvidovať páchatel'a bez toho, aby ohrozil život a zdravie rukojemníka, ale i iných osôb,
- snažiť sa dosiahnuť dohodu s páchatel'om a oddaľovať plnenie jeho požiadaviek - vyžiadať si čas, spomenúť prekážky pre ich splnenie,
- posúdiť podľa situácie závažnosť konania páchatel'a, využiť jeho psychické rozpoloženie, upozorniť ho na jestvujúce nebezpečenstvo, na políciu, na technické zabezpečenie a pod.,
- reagovať rozvážne, ovládať sa, predstierať pokoj, sústrediť sa na požiadavky páchatel'a za účelom prehodnotenia situácie, uvedomiť si, že páchatel' je vo väčšom strese a môže v afekte reagovať neprimerane a nebezpečne,
- venovať pozornosť osobe páchatel'a z dôvodov jeho neskoršieho popisu, vyhotovenia identity pre potreby pátrania,
- podľa výsledku zhodnotenia situácie, najmä vo vzťahu k páchatel'ovi oznámiť vec na políciu a plniť pokyny polície, ktorá spravidla uzavrie priestor v okolí objektu a vyjednáva s páchatel'om.

e) **Požiar**

Povinnosťou Objednávateľa je spracovať Požiarne poplachové smernice, Požiarne evakuačný plán, písomný pokyn na zabezpečenie ochrany pred požiarmi v mimopracovnom čase.

Povinnosťou povereného pracovníka Objednávateľa je preškoliť a poučiť všetkých zamestnancov miesta plnenia o činnostiach pri vzniku požiaru. Medzi takéto osoby patria i zamestnanci Poskytovateľa, ktorí sa zdržujú v pracovnom a mimopracovnom čase v chránenom objekte. Súčasťou protipožiarnych smerníc je povinnosť všetkých osôb, ktoré sa v čase vzniku požiaru zdržujú v chránenom objekte, riadiť sa pokynmi poverenej osoby Objednávateľa.

V prípade, že zamestnanec Poskytovateľa počas pracovnej doby pri výkone fyzickej ochrany objektu Objednávateľa zistí požiar, okamžite postupuje podľa vnútorného riadiaceho aktu Objednávateľa o vyrozumení pri požiari a o činnostiach, ktoré je nevyhnutné pri vzniku požiaru vykonať.

V rámci výkonu fyzickej ochrany miesta plnenia je pracovník fyzickej ochrany povinný poznať všetky hlavné uzávery vody, plynu a elektrickej energie.

f) **Hlučná a podnapitá osoba**

Pracovník fyzickej ochrany v prípadoch, keď sa v priestoroch chráneného objektu nachádza hlučný a podnapitý návštevník :

- v prvom rade je dôležité zvážiť správanie sa návštevníka, na každého alkohol pôsobí inak a dôležité je i posúdenie stupňa podnapitosti,
- v prípade, že ide o návštevníka, ktorý je vplyvom alkoholu arogantný, hlučný, ruší verejný poriadok, napáda slovné ostatných návštevníkov a zamestnancov v objekte, pracovník fyzickej ochrany ho požiada, aby opustil priestory objektu,
- v prípade, že odmietne, tak ho za pomoci chmatov a hmatov vyvedie z objektu,
- ak útok trvá i naďalej, privolá hliadku policajného zboru alebo hliadku Mestskej polície, nakoľko ide o miesto verejnosti prístupné a je tu podozrenie, že takýmto správaním sa návštevník dopúšťa prinajmenšom priestupku proti verejnému poriadku v zmysle zákona o SBS,

- obdobný postup platí i u návštevníka chráneného objektu, u ktorého je absencia alkoholu, ale v chránenom objekte sa správa hlučne, arogantne a neslušne.

g) Zadržanie narušiteľa

Zadržanie je možné len v zmysle ustanovenia § 85 ods.2 Trestného poriadku.

Posúdenie, či v danom prípade ide o trestný čin alebo nie, zostáva na policajnom orgáne alebo na vyšetrovateľovi. Pracovník fyzickej ochrany nie je povinný rozlišovať, čo je trestným činom a čo je priestupkom.

URČENIE MIESTA NA OBED.

Vykonanie prestávky na obed sa realizuje po dohode s veliteľom zmeny, ktorému sa odchod na obed a príchod z obeda hlási. Veliteľ zmeny musí vedieť o neprítomnosti zamestnanca strážnej služby v objekte ochrany.